

درماندگی مالی و حاکمیت شرکتی

ملیحه کریم شاہی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درماندگی مالی و حاکمیت شرکتی

تالیف:

ملیحه کریم شاهی

انتشارات موجک

سرشناسه: کریم‌شاهی، ملیحه، ۱۳۶۹-

عنوان و نام پدیدآور: درماندگی مالی و حاکمیت شرکتی / تالیف ملیحه کریم‌شاهی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۷۴ ص: مصور، جدول، نمودار.

شابک: ۴-۲۹۵-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۴۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه:ص. [۷۱] - ۷۴.

موضوع: شرکت‌ها -- ایران -- امور مالی -- نمونه پژوهی

موضوع: Corporations -- Iran -- Finance -- Case studies

موضوع: ورشکستگی -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Bankruptcy -- Iran -- Case studies

موضوع: حاکمیت شرکتی -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Corporate governance-- Iran -- Case studies

رده بندی کنگره: HG ۴۲۳۵/۷

رده بندی دیویی: ۶۵۸/۱۵۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۰۹۸۷۸

انتشارات موجک

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۲۱۸۱۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: درماندگی مالی و حاکمیت شرکتی

تالیف: ملیحه کریم‌شاهی

مشخصات ظاهری: ۷۴ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال، شابک: ۴-۲۹۵-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ

و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده

قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش گفتار..... ۱

فصل اول: کلیات ۳

۱-۱ تشریح موضوع کتاب ۳

۲-۱ اهمیت موضوع ۵

۳-۱ درماندگی مالی ۶

۴-۱ ساختار مالکیت ۶

۵-۱ حاکمیت شرکتی ۶

۶-۱ اهرم مالی ۷

۷-۱ اندازه شرکت ۷

۸-۱ بازده دارایی ها ۷

فصل دوم: حاکمیت شرکتی ۹

۱-۲ تعریف حاکمیت شرکتی ۹

۲-۲ مبانی نظری حاکمیت شرکتی ۱۱

۳-۲ تئوری نمایندگی ۱۲

۴-۲ تئوری هزینه معاملات ۱۴

۵-۲ تئوری ذینفعان ۱۵

- ۶-۲ تئوری هزینه معاملات در برابر تئوری نمایندگی ۱۷
- ۷-۲ تئوری ذینفعان در برابر تئوری نمایندگی ۱۷
- ۸-۲ دلایل اهمیت حاکمیت ۱۸
- ۹-۲ اهداف حاکمیت شرکتی ۱۹
- ۱۰-۲ الگوهای حاکمیت شرکتی ۱۹
- ۱-۱۰-۲ الگوی مبتنی بر بازار ۱۹
- ۲-۱۰-۲ الگوی حاکمیت شرکتی مبتنی بر روابط ۲۰
- ۳-۱۰-۲ الگوی حاکمیت شرکتی در حال گذرا ۲۱
- ۴-۱۰-۲ الگوی نوظهور ۲۱

فصل سوم: درماندگی مالی ۲۳

- ۱-۳ تعریف درماندگی مالی و ورشکستگی ۲۳
- ۲-۳ مراحل نامطلوب شدن وضع مالی شرکت ۲۵
- ۳-۳ پیش‌بینی ورشکستگی ۲۶
- ۴-۳ قانون ورشکستگی در ایران ۲۸

فصل چهارم: تحقیقات درماندگی مالی و حاکمیت شرکتی ۳۱

- ۱-۴ پیشینه داخلی ۳۱
- ۲-۴ پیشینه خارجی ۳۴

فصل پنجم: مطالعه موردی ۳۷

- ۱-۵ جامعه آماری ۳۷
- ۲-۵ معرفی سازمان مورد مطالعه ۳۸
- ۳-۵ روش‌های گردآوری داده‌ها ۴۰
- ۴-۵ ابزار گردآوری داده‌ها ۴۱

- ۴۱..... ۵-۵ پایایی و اعتبار ابزار .....
- ۴۱..... ۶-۵ مدل پژوهش .....
- ۴۴..... ۷-۵ تعریف عملیاتی متغیرها .....
- ۴۵..... ۸-۵ روش‌های تجزیه و تحلیل اطلاعات .....

فصل ششم: یافته‌ها ۴۹

- ۴۹..... ۱-۶ آمار توصیفی متغیرها .....
- ۵۱..... ۲-۶ پایایی متغیرها .....
- ۵۲..... ۳-۶ تحلیل داده‌ها .....
- ۵۳..... ۴-۶ آزمون پیش فرض‌ها .....
- ۵۳..... ۱-۴-۶ آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها .....
- ۵۴..... ۲-۴-۶ آزمون نرمال بودن باقیمانده‌ها .....
- ۵۵..... ۳-۴-۶ آزمون استقلال (عدم خودهمبستگی) باقیمانده‌ها .....
- ۵۶..... ۴-۴-۶ بررسی نرمال بودن جملات خطا .....
- ۵۶..... ۵-۴-۶ عدم وجود خود همبستگی جمله خطا (باقیمانده‌ها) .....
- ۵۷..... ۶-۴-۶ ثابت بودن واریانس جمله خطا (باقیمانده‌ها) .....
- ۵۸..... ۷-۴-۶ عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی .....
- ۵۹..... ۸-۴-۶ عدم وجود خودهمبستگی جز خطا .....
- ۵۹..... ۹-۴-۶ آزمون همبستگی مدل تحقیق .....
- ۶۱..... ۵-۶ تحلیل یافته‌ها .....
- ۶۱..... ۱-۵-۶ آزمون تشخیص مدل (آزمون چاو) .....
- ۶۲..... ۲-۵-۶ آزمون تشخیص نوع مدل (آزمون هاسمن) .....
- ۶۲..... ۶-۶ آزمون فرضیه‌ها .....

فصل هفتم: جمع‌بندی ۶۵

۶۵..... نتیجه گیری ۱-۷

۶۸..... پیشنهادها ۲-۷

۲۱ ..... منابع

۷۱..... منابع فارسی

۷۳..... منابع انگلیسی

پیش‌گفتار

با توجه به گستردگی و پیچیده تر شدن معاملات واحدهای کسب و کار و تخصصی شدن مدیریت در دنیای کنونی، از میزان کنترل سهامداران به خصوص سهامداران جزء بر شرکت‌ها که از آن با عنوان حاکمیت شرکتی یاد می‌شود، کاسته شده است. این موضوع که به هدایت و کنترل صحیح شرکت‌ها منجر می‌شود، امروزه بسیار مورد تاکید قرار گرفته است. حاکمیت شرکتی فرایند سیستماتیک مستمر، تدریجی و عادی بهبود، هدایت و یادگیری شرکت است که به عملکرد پایدار شرکت و تعالی اخلاقی آن منجر می‌شود. دنیای سازمانی سال‌های اخیر شاهد تبار فزاینده به حاکمیت شرکتی بوده و مسئولیت پذیری برای کسب و کارهای امروزی به روندی جهانی مبدل شده است. حاکمیت شرکتی از یک فرایند متعارف به عنوان یک ضرورت در مدیریت استراتژیک کسب و کار در قرن بیست و یکم تبدیل شده است.

حاکمیت شرکتی مجموعه‌ای از روابط بین مدیریت شرکت، هیأت مدیره آن، سهامداران و سایر ذینفعان است. حاکمیت شرکتی همچنین، ساختاری را فراهم می‌کند که از طریق آن اهداف شرکت تعیین شده و ابزار دستیابی به این اهداف و نظارت بر عملکرد تعیین می‌شود. حاکمیت شرکتی خود باید انگیزه‌های مالی را برای هیأت مدیره و مدیریت در جهت پیگیری اهدافی که به نفع شرکت و سهامداران است را فراهم نماید و نظارت موثر را تسهیل کند و در نتیجه شرکت‌ها را به استفاده اثربخش‌تر از منابع تشویق کند. در واقع، حاکمیت شرکتی نظامی است که شرکت‌ها به وسیله آن تحت هدایت و کنترل قرار می‌گیرند. ساختار حاکمیت شرکتی به صورت شکل فوق است. هدف از تالیف کتاب حاضر رابطه بین درماندگی مالی و حاکمیت شرکتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده است. درماندگی مالی بانک‌ها و شرکت‌های دولتی و خصوصی، مسأله‌ای جدی برای حیات اقتصادی کشورها است. هزینه‌های فردی و اجتماعی درماندگی مالی، مسأله پیش‌بینی درماندگی مالی را برای خیلی از مدیران، بانک‌ها، سرمایه‌گذاران، سیاست‌گذاران

و حساب‌برسان به عنوان یک مساله مهم مطرح کرده است. پیش‌بینی درماندگی مالی برای سه گروه از اهمیت زیادی برخوردار است. این گروه‌ها شامل مدیران، اعتباردهندگان و حساب‌برسان است. ترکیب سهامداری یا ساختار مالکیت از موضوعات مهم حاکمیت شرکتی به شمار می‌رود که انگیزه مدیران را تحت تأثیر قرار می‌دهد و بدین ترتیب می‌تواند در کارآیی هر شرکتی تأثیر قابل توجهی داشته باشد.

هدف از تالیف کتاب حاضر بررسی رابطه بین تمرکز مالکیت، حاکمیت شرکتی و درماندگی مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. جامعه آماری این کتاب، شامل تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای یک دوره زمانی هفت ساله، از ابتدای سال ۱۳۹۲ تا پایان سال ۱۳۹۸ می‌باشد. نتایج حاصل از کتاب نشان می‌دهد که بین متغیرهای تمرکز مالکیت، استقلال هیئت مدیره و اندازه هیئت مدیره با درماندگی مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنادار وجود دارد. نتایج همچنین بیان‌کننده این است که بین مالکیت مدیریتی و مالکیت نهادی با درماندگی مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنادار وجود ندارد. شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد:

فصل اول: کلیات

فصل دوم: حاکمیت شرکتی

فصل سوم: درماندگی مالی

فصل چهارم: تحقیقات درماندگی مالی و حاکمیت شرکتی

فصل پنجم: مطالعه موردی

فصل ششم: یافته‌ها

فصل هفتم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده سازی این کتاب بنده را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

ملیحه کریم شاهی

بهار ۱۴۰۰

Financial Helplessness and Corporate Governance

Maliha Karim Shahi

با توجه به گستردگی و پیچیده تر شدن معاملات واحدهای کسب و کار و تخصصی شدن مدیریت در دنیای کنونی، از میزان کنترل سهامداران به خصوص سهامداران جزء بر شرکت‌ها که از آن با عنوان حاکمیت شرکتی یاد می‌شود، کاسته شده است. این موضوع که به هدایت و کنترل صحیح شرکت‌ها منجر می‌شود، امروزه بسیار مورد تاکید قرار گرفته است. حاکمیت شرکتی فرایند سیستماتیک مستمر، تدریجی و عادی بهبود، هدایت و یادگیری شرکت است که به عملکرد پایدار شرکت و تعالی اخلاقی آن منجر می‌شود. دنیای سازمانی سال‌های اخیر شاهد تبار فزاینده به حاکمیت شرکتی بوده و مسئولیت پذیری برای کسب و کارهای امروزی به روندی جهانی مبدل شده است. حاکمیت شرکتی از یک فرایند متعارف به عنوان یک ضرورت در مدیریت استراتژیک کسب و کار در قرن بیست و یکم تبدیل شده است.

حاکمیت شرکتی مجموعه‌ای از روابط بین مدیریت شرکت، هیأت مدیره آن، سهامداران و سایر ذینفعان است. حاکمیت شرکتی همچنین، ساختاری را فراهم می‌کند که از طریق آن اهداف شرکت تعیین شده و ابزار دستیابی به این اهداف و نظارت بر عملکرد تعیین می‌شود. حاکمیت شرکتی خود باید انگیزه‌های مالی را برای هیأت مدیره و مدیریت در جهت پیگیری اهدافی که به نفع شرکت و سهامداران است را فراهم نماید و نظارت موثر را تسهیل کند و در نتیجه شرکت‌ها را به استفاده اثربخش تر از منابع تشویق کند. در واقع، حاکمیت شرکتی نظامی است که شرکت‌ها به وسیله آن تحت هدایت و کنترل قرار می‌گیرند. ساختار حاکمیت شرکتی به صورت شکل فوق است. هدف از تالیف کتاب حاضر رابطه بین درماندگی مالی و حاکمیت شرکتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده است.

